

V izdelovalnici tiskanih slik.

Baudouin de Courtenay.

(Sestavil G. K.)

Hitro in krepko je napredovalo v poslednjih tridesetih letih raziskavanje slovanskih, kakor sploh indoevropskih jezikov. Med velike učenjake na tem polju so stopili tudi Slovani. Kdo ne pozna našega Miklošiča!

Mnogi naši čitatelji so že slišali ime Baudouin de Courtenay. Tudi ta je velik slovanski jezikoslovec in se je mnogo bavil s Slovenci in njih jezikom. Preiskal je razna njihova narečja in kazal posebno zanimanje za našo domovino. Zato je prav, da se ga tudi mi spomnimo ter ga pokažemo čitateljem v sliki in kratkem sestavku.

Baudouin de Courtenay Jan Ignacij Miečislaw je poljski jezikoslovec. Rodil se je leta 1845. v Radzymijah v Varšavski guberniji iz stare francoske rodovine, ki se je pred davnim časom naselila na Poljskem. Leta 1871. je bil

docent primerjajočega jezikoznanstva na Petrograjskem vseučilišču.

Leta 1872. in 1873. je šel v inozemstvo, da se je še bolj poučil v svojem predmetu. Na Nemškem je poslušal najboljše učenjake indoevropskih jezikov, v Milanu na Laškem pa slavnega Ascoli. V tem času je tudi potoval po Slovenskem, kar bomo slišali pozneje.

L. 1875. postane redni profesor primerjajočega jezikoznanstva na vseučilišču v Kazanu, leta 1883. pa je bil poklican na vseučilišče v Derpt,

kjer uči še dandanes. — Naše ministerstvo bi si ga bilo rado pridobilo leta 1874. za Krakovsko vseučilišče. Toda ostal je zvest svoji domovini in ruski vladi, na katere stroške se je šolal po inozemstvu.

Baudouin je jako omikan, stoječ na vrhuncu znanstva in svoje stroke, ponos

Ivan Pucher,
svetlopišec.

Slovanstva, dika raznih učenih zavodov. To priča njegova temeljita in marljiva slovstvena delavnost.

Temeljite učene razprave in sestavke je pisal v sedmih jezikih: v slovenskem, poljskem, češkem, nemškem, francoskem, laškem in v ruskem, v katerem je objavil največ del. Razven teh umeva več azijskih jezikov: tatarski, turški, i. dr.

V letih 1872.—1876. je potoval večkrat po Slovenskem. Preživel je jedno celo leto v naši domovini, največ na Goriškem, zlasti med Rezijani, katerih narečje je on izmed vseh jezikoznancev najprej in najbolj preučil in opisal. Bival je nekaj časa v Cirknem in zapisal pravljice, pozneje objavljene v «Archiv-u», mudil se je v Brdih, dolgo časa tudi v Gorici, kjer je mnogo občeval s slovenskimi rodoljubi in jih učil tudi ruščine.¹⁾ Takrat je razglasil v listku «Slov. Naroda» (l. 1872., št. 90. in 106.) poziv, da naj se zapisuje narodno blago. Popisal je tudi način, kako naj se to godi in izvršuje. Svoj namen je izrazil tako: «Moja želja je sebrati, kakor mogoče več tvarine za popisovanje razločkov med posameznimi dijalekti slovenskega jezika». Ker ima imenovani poziv znanstveno ceno, razglasil ga je pozneje v «Zurnalu ministerstva narodnago prosveščeniija». V istem listu je temeljito popisal v ruskem jeziku «Bohinsko-posavske govore». V letih 1872. in 1873., ko je bival na Slovenskem,

¹⁾ Bil je preprostega vedenja. Prijatelj nam je pripovedoval, da so ga Ločani videli, ko je hodil bos. Kajpada se je zdelo čudno, da tako hodi vseučiliški profesor. Tudi Poljanskim starim možakarjem se je zdelo čudno, da jim je plačal gospod v gostilni za pijačo in smodke, radovedno pa poslušal njih govorjenje. Baudouin sam je govoril gladko in lepo slovenščino, zlasti dobro je znal opazovati mnogotere razlike v izgovarjavi, kakoršne so po raznih krajih.

Uredn.

razglasil je tudi v Soči (v listku): «Nektere opazke», katere je knjigar Pater-nolli pozneje ponatisnil z naslovom: »Nektere opazke ruskega profesorja na Slovenskem. Ponatis iz Soče. Gorica 1873.» Posebno pozornost sta med učenim svetom vzbudili knjigi o Slovencih-Rezijanih: «Opyt fonetiky rezijanskih govorov». Petrograd. 1875. in «Rezijansky katehizis». Petrograd. 1875. Poslednjega rokopis je dobil pri nekem trgovcu, rojenem Rezijanu, v Mariboru.

V Jagićevem «Archiv für slavische Philologie» VIII. knjiga l. 1885. je priobčil: »Sprachproben des Dialektes von Cirkno», kjer razven glasniških opazek priobčuje devet narodnih pravljic in več drugega slovstva.

V poljščini, svojem materinem jeziku, je napisal: «Rozbiór gramatyki polskiej księdza Malinovskiego. Odbitka z „Niwi“ Warszawa.» 1875. Iz češčine je preložil: «Dra. J. Ew. Purkyniego: O korzyściach z ogólnego rozprzesskzenienia la-cinskiego sposobu pisania w dziedzinie jazyków slowianskich. Warszawa. 1865.» Fr. Bol. Kwiet: «Popularna nauka wychowania. Warszawa. Wende i Spolki. 1865.» in več drugih razprav. Posebno se pa odlikujejo njegovi spisi, objavljeni v ruskem jeziku. Mimo zgoraj omenjenih del je napisal: O drevne-polskom jazykê do XIV. st. Lipsko 1870. Potem je razglasil v raznih letnikih prej imenovanega «Žurnala ministerstva narodnago prosveščeniija» temeljite kritične razprave: »Něskoljko slov po povodu obščeslavjanskoj azbuky«. 1871. Drugo leto potem razpravlja: »Vzsledovanije jazyka drevne-slovenskago prevoda XIII. Slova Grigorija Bogoslova po rukopisê Imp. Publičnoj Biblioteki XI. veka A. Budiloviča». In leta 1873. ocenjuje: «Laut- und Formenlehre der Polabischen Sprache von August Schleicher».

Samostojno v nemščini je izdal: «Uebersicht der slav. Sprachenwelt im Zusammenhange mit den anderen ario-europäischen Sprachen». Lipsko. 1884.

Poleg tega je spisal v raznih znanstvenih letnikih in časopisih in v raznih jezikih mnogo učenih razprav, ki se odlikujejo po učenosti in so v ponos Slo-

Jan Ignacy Mieczysław Baudouin de Courtenay.

(Po fotografiji narisal Jos, Germ.)

vanstvu. Tako n. pr.: «Slav. sbornik», «Russ. filol. vëstnik», prej imenovani «Žurnal», »Atti della IV. Confer. internazionale degli orientalisti« (Fir. 1881), «Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung» itd.

Že iz tega pregleda je čitatelj spoznal, da je Baudouinovo znanje in delovanje res obširno. Toliko bodi dovolj, da ga naši čitatelji vsaj nekoliko poznajo. Slavnemu jezikoslovcu in prijatelju Slovencev kličemo: Na mnogaja leta!

